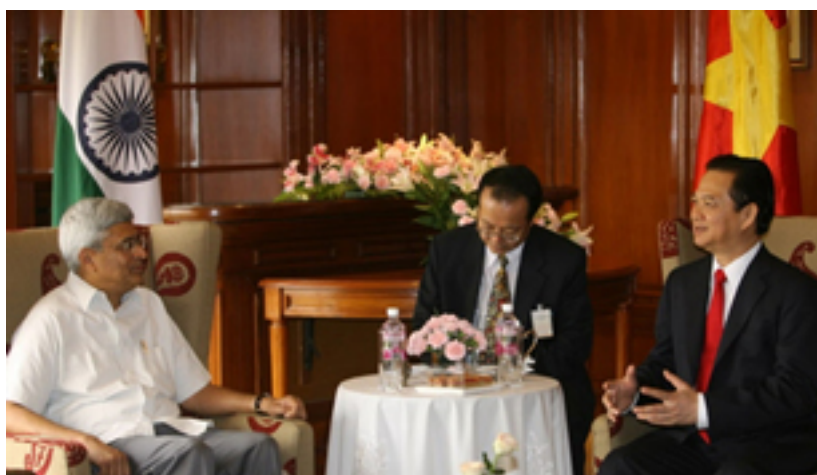

Ṿn đ̣ đ̣c thông, nói tḥo ṃt ngôn ngữ không pḥi là chuỵn đ̣n gịn.

Ṿn đ̣ tṛ nên khó khăn ḥn khi ng̣i ta pḥi sinh ṣng ṭi ṃt ṇi mà tịng ‘ṃ đ̣’ không đ̣c ṣ đ̣ng trong giao tịp ḥng ngày.

Tḥ ṭng Vịt Nam Nguỵn Ṭn Dũng (pḥi) và Ṭng tḥ ký Đ̣ng C̣ng ṣn ̣n Đ̣ Prakash Karat (trái) trong ṃt cục ḥp ṭi New Delhi hôm 06/7/2007. Ng̣i i ng̣i gịa là thông ḍch viên. / AFP PHOTO / RAVEENDRAN

Khó khăn trong ṿn đ̣ thông hịu ngôn ngữ đ̣i pḥng là tình tṛng chung c̣a khá nhịu ng̣i Vịt khi đ̣n đ̣nh c̣ ṭi ṃt qục gia Âu Ṃ khác.

Trong ṃt hoàn c̣nh nào đó, khi c̣n pḥi trình bày ṿ ṃt ṣ vịc c̣ tḥ, rõ ràng trên nhịu lãnh ṿc khác nhau, ḥ pḥi nḥ đ̣n ṃt ng̣i, tḥng là đ̣ng ḥng, nói năng ḷu loát ngôn ngữ c̣a qục gia ṇi ḥ đang sinh ṣng.

Ng̣i giúp cho hai đ̣i ṭng không nói cùng ngôn ngữ hịu đ̣c nhau đó đ̣c gị tên là ‘phiên ḍch hay thông ḍch viên’; tṛc đây có lúc còn gịi là ‘thông ngôn’.

Thông dịch viên tiếng Việt - Hoa Kỳ

Tác Giả: Đá Hiáu, phóng viên RFA
Thứ Tư, 20 Tháng 10 Năm 2010 11:14

Táp chí Câu Chuyện Hàng Tuần hôm nay xin gửi thiáu đán quý vá đái nét vá công viác cáa ngái phiên dách viên trên đát Má.

Là chiác cáu nái

Yêu cáu chính cáa công tác phiên dách, thông ngôn hay biên dách là chuyán lái nái, câu viát ... tángán ngá này sang ngán ngá khác mà không làm thay đái ý nghĩa cáa lái nái hay câu văn đó.

Ngái thông dách, phiên dách có nhiám vá chuyán ván bán hay lái đái thoái tángán ngá này sang ngán ngá khác mát cách trung thác, chính xác, đáy đá, giúp cho nháng ngái không sá dáng cùng mát ngán ngá thông hiáu nhau.

Nhiám vá chính cáa ngái thông ngôn và phiên dách viên đác tián sĩ Nguyán Đình Tháng, Giám đác áy Ban Cáu ngái Vát Bián, mát táchác lâu nay chuyên giúp đángái Viát tái Hoa Ká khi hác nán đán dách vá cán thiát này, trình bày:

“Ván đá thông ngôn và phiên dách là mát khâu rát quan tráng đá nái kát nháng ngái có nhu cáu. Văn phòng chúng tôi có hai lãnh vác cung áng các dách vá giúp giái quyát các nhu cáu này.

Hàng ngày đángá bào có nháng ngái cán đi bác sĩ, khám sác kháe, khi tiáp xúc vái mát sá dách vá, mà không ránh Anh ngá thì chúng tôi có nháng nhán viên quán lý hás, háng đán nháng ngái cao niên, phá huynh hác sinh hoác nán nhán báo hành, đá tiáp cán vái các dách vá cán thiát hàng ngày nhá sác kháe, sác kháe tâm thán, tài chánh, xã hái, giáo dác.”

Táchác này cũng có mát đái ngá thông dách chuyên môn đá phác vá cho nháng công tác cáa táp thá hay cáng đángá khi cán tiáp xúc, liên lác, gáp gá vái các cá quan công quyán: láp pháp hay hành pháp Hoa Ká:

“Chúng tôi có mát đái ngá vái nháng ngái đác sá cháng thác có khá năng vá thông dách, tác là certified interpreter, translator, đá giúp khi cán làm viác vái cá quan chính quyán, bá phá, nhá giúp thông dách tái nháng buái đái u trán tái quác hái Hoa Ká, hoác nháng buái háp lán giáa

Thông điệp viên tiếng Việt ở Hoa Kỳ

Tác Giả: Đá Hiá, phóng viên RFA
Thứ Tư, 20 Tháng 10 Năm 2010 11:14

chính quyán nhá Tòa Bách ác, Bá Lao đáng vái ngá i dân vùng bá nh háng bái đáu trán, á Vùng Vánh.”

Thông điệp viên tái Má có thá phác vá hay giúp đá cho các đáng háng không nói hay viát rán rá tiáng Anh trong nhiáu lánh vác khác nhau qua các sinh hoát đáng cáa đái sáng hàng ngày; mát thông điệp viên, bà Thu Ân chia sá :

“Đái u tát yáu cáa ngá i thông ngôn hay phiên đách là cán có khiáu vá ngoá i ngá. Hiá, nói, viát thông tháo, nhuán nhuán tiáng má đá cáa mình là tiáng Việt và ngôn ngữ chính cáa đát ná c Hoa Kỳ là tiáng Anh, nái mình đang sinh sáng. Khi đi vào ván đá chuyên môn nào, mình phái hác hái, trao đái nháng tá chuyên môn cáa ngành đó, nhá á tòa án, bánh vián, văn phòng bác sĩ gia đình hay chuyên khoa.

Nên chán nháng táng mát cách khéo léo, khi thông điệp khái va chám vá ván đá văn hóa, sác tác.

Phái biát sáp xáp, tá chác, luôn phái thát đáng giá, khi làm viác chá đách sát nghĩa, rán mách lái nói cáa đôi bên, không thêm hay bát. Ngoài ra cũng cán sá mám đáu và kiên nhán vái nháng bánh nhân khó tính, vì bá đáu đán nhiáu trong tai nán xáy ra cho há. Có nháng ca đách, phái theo bánh nhân hán mát năm trái, tùy theo mác đá phác hái, cho đán khi bác sĩ không làm gì giúp thêm cho há đác náa. Riêng tôi thì đác thêm nháng ngá i bán quý trong đái.”

Công viác thông điệp cho các đáng háng vá nháng sinh hoát trong cuác sáng là phá bián. Tuy váy, có nháng ngá i đác chán đá làm công tác này cho nháng đáp quan tráng nhá các cuác gáp giáa nháng vá lánh đáo quác gia, mát hái nghá quác tá lán... Chác hán khi đám nhán công tác đó, ngá i phiên đách cán phái có thêm nhiáu chuán bá đác biát khác náa.

Chia sá kinh nghiệm

▣ Thông dịch viên tiếng Việt trong buổi hội thảo 15 năm quan hệ Việt - Mỹ hôm 14/9/2010. RFA photo

Ông Võ Văn Thanh là người thông ngôn chính thức trong các phiên họp thượng nghị viện Mỹ-Việt, kể từ khi hoàn thành và công bố của ông đến với công việc thông ngôn, phiên dịch đặc biệt này:

“Đó là do công tác của Phòng Ngôn ngữ, Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, đây là lý do tại sao tôi đã có những công bố như vậy.”

Đặc biệt này ông đã kể về những nguyên nhân và cấp lãnh đạo quốc gia Mỹ-Việt mà ông được cử làm người thông ngôn:

“Tôi làm công việc này khá lâu rồi và được rất nhiều công bố làm việc với họ, phía bên Hoa Kỳ thì có tổng thống Bill Clinton, tổng thống George Bush, tổng thống Barack Obama. Còn bên phía Việt Nam thì tính đến ngày hôm nay, tôi đã làm việc với chủ tịch nước Lê Đức Thọ, tổng bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam, ông Phiêu, rồi ông Mạnh, cựu thủ tướng Khôi, hiện thì bây giờ là thủ tướng Dũng.

Rất nhiều cấp lãnh đạo, nhất là trong thời gian mà lãnh đạo cấp cao của hai quốc gia Việt Nam và Hoa Kỳ gặp nhau trong vòng 10 năm qua, tôi đã có công bố làm việc trong những hội nghị này.”

Làm công việc thông dịch cho cấp lãnh đạo quốc gia, đó có phải là một trách nhiệm, một thử thách quá lớn, một kỳ thi gay go hay không? Ông Thanh tâm sự:

“Tôi cũng không biết phải nói làm sao, tôi vì nhu cầu lớn mà tôi làm việc đó, cũng may mắn là chưa có chuyện gì đáng tiếc xảy ra. Theo cá nhân thì mình cần phải cố gắng, tập trung, trau dồi, cần kiên nhẫn nghiêm túc của mình, làm như vậy để tránh chuyện đáng tiếc có thể xảy ra.”

Trong trường hợp nếu xảy ra chuyện đáng tiếc xảy ra một khi người ta có trách nhiệm mà dịch sai, không nói đúng hay diễn đạt một ý hoàn toàn trái ngược thì hậu quả sẽ ra sao?

Luật sư Phan Quốc Cường, chuyên làm công tác thông dịch pháp y người Việt trong vùng Washington DC giải thích:

“Cái lỗi hay cái tai nạn có thể xảy ra thường xuyên, tùy theo môi trường làm việc, nhất là trong hoàn cảnh có nhu cầu áp lực như trước tòa án.”

Một khi nhận ra là mình dịch sai thì nên sửa đổi ngay lập tức, nên báo cho thân chủ hay các bên liên quan, biết được lỗi đó và mình xin lỗi một cách trực tiếp, rồi xin dịch lại. Tùy theo hoàn cảnh mà mức độ của hậu quả khác biệt nhau. Trong phiên tòa mà anh dịch sai thì dĩ nhiên đó sẽ được đưa vào hồ sơ chính thức của tòa án, là anh đã nói như vậy.

Nếu không có những người phiên dịch viên khác trong tòa hay không có sự khám phá ra sau này thì những lỗi khai của nhân chứng hay báo cáo người Việt có thể trở thành diễn biến chính trong vụ án đó, như những diễn biến quy định của quan tòa, nếu luật sư hai bên không khám phá ra.

Còn về bên nhận, việc chuyển đoán bên của một người, nếu thông dịch viên không hiểu rõ những lời bên nhận nhân mu nói gì, mình diễn đạt sai ý của anh ta nói về tình trạng bên nhận, thì công nhận những diễn biến kết quả của chuyển đoán và diễn ra bên nhận.”

Khi tìm hiểu thêm về nghề thông ngôn, phiên dịch, có một thắc mắc được nêu lên, một câu nói vui là nếu sau khi dịch mà chỉ nhìn tranh giữa hai người xảy ra thì đó có phải là lỗi của người thông dịch không?

Luật sư Công nghệ giải đáp: Người thông dịch viên cũng có một phần lỗi trong đó, nhưng lỗi của anh ta có thể nhỏ hơn, nếu chỉ nhìn tranh giữa hai người mà dè dàng xảy ra như vậy, chỉ vì một lỗi nói thông dịch, hai vợ nguyên thủy quốc gia không biết, không có những kỹ thuật, những bước kiểm tra, một cách chính xác về phía bên kia thì đó là lỗi của cấp lãnh đạo hơn là của người thông dịch. Họ chỉ có thể làm tốt nghiệp công việc của mình trong một hoàn cảnh nào đó.”

Nhiệm vụ người cho rằng, công việc phiên dịch tuy được hưởng thu nhập cao, lãnh lương cao, nhưng lỗi khá vất vả, áp lực nặng nề, đôi khi phải chịu cảnh nhàn ăn, chịu khát, đi đến khi xong việc mới có gì cho vào bụng, ông Chu Huy góp ý về điều này:

“Tôi công nhận là có vất vả, vì phải chịu theo sự suy nghĩ của người khác để mình có thể dịch ra được, chuyển ý nghĩ của một người theo một cách để hiểu cho người nói thì tiếng khác. Dĩ nhiên là có áp lực, vì trong trường hợp “dịch đầu tiên” (vừa nghe là dịch ngay tức khắc câu nói đó) phải làm sao bắt kịp theo thời gian, khi người ta nói xong thì mình cũng phải nói xong, chỉ người ta đã nói xong rồi mà mình vẫn còn tiếp tục dịch thì nhiệm vụ khi mình không kịp dịch cho người khác.

Có chuyện buồn cười là khi đi ăn chung với người mình phải dịch dùm, thì để được ăn món thịt bò, phải ráng cắt miếng thịt cho nhỏ, chỉ cắt miếng thịt nhỏ mà bỏ vô miếng rơm, người đang nói và bắt dịch thì mình chừa nút xong mà phải dịch liền thì quả thật là chuyện cười.”

Vui buồn nghề nghiệp

C̣ u Tḥ ṭng Vịt Nam Phan Văn Kḥ i (trái) ̣ng nghe thông ḍch viên (g̣ a) trong cụ c ḥ p ṿ i Ḅ tṛng Tḥng ṃ i Hoa Ḳ Carlos Gutierrez (pḥ i) ṭ i Washington, DC hôm 21/6/2005. AFP photo

Ṿ nḥng chuỵn vui bụn khi làm ngḥ phịn ḍch đ̣c đi ṭ i nhịu ṇc, ông Huy ḳ ḷi:

“Toàn vui cḥ không tḥy bụn, ṇu nói ṿ ṇi bụn ngḥ nghịp thì pḥ i nói là vui nhịu bụn ít ṇu mình thích cái ngḥ này.

Chuỵn bụn tôi g̣p là khi đi ḍch cho ng̣ i Ṃ, ḥ xem và đ̣i x̣ ṿ i mình là ṃt ng̣ i ḅn, ṃt pḥ tá, trong công vịc. Còn bên Vịt Nam thì khi anh là ṃt thông ḍch viên, đi ḍch cho ṃt quan ḷn ng̣ i Vịt, ông đó đ̣i x̣ ṿ i thông ḍch viên nḥ là tay sai, hay ṃt tḥ ký. Ông ḥt sai cái này đ̣n sai cái khác, nḥng chuỵn không liên quan gì đ̣n công vịc phịn ḍch, đ̣n ngḥ nghịp.

Qua nḥng kinh nghịm đi ḍch chung ṿ i các thông ḍch viên ṭ Vịt Nam qua, lúc đi cùng ṿ i ṃy ông ḷn , thì tôi tḥy cách đ̣i x̣ đó là chuỵn bụn trong ngḥ này.”

Bên c̣nh công vịc thông ngôn ṣ đ̣ng ḷi nói, ngôn ng̣, còn có ngḥ biên ḍch dùng cḥ vịt chuỵn ṭ ṭng ṇc này sang ṭng ṇc khác, ṃt ḍch gị lâu năm, giáo ṣ Tâm Vịt, phân tích thêm ṿ ḳ năng này:

Thông dịch viên tiếng Việt - Hoa Kỳ

Tác Giả: Đu Hi&#u, phóng viên RFA
Thứ Tư, 20 Tháng 10 Năm 2010 11:14

“Dịch nói gọi là thông ngôn, dịch viết là phiên dịch, vốn dĩ phiên dịch có nhu cầu giai cấp, nhu cầu cấp, thì ngành chuyên dịch ngôn ngữ bài báo dịch viết dịch nhúng tôi đã làm với quy mô “Mười ngàn năm thi ca Việt Nam” hay “Hoa Đóa Ngọc” của Nguyễn Chí Thiệu, đòi hỏi phải có kỹ năng cao cấp hơn là nghiệp vụ dịch bình thường.”

Trong tiếng Tây Phương có câu “dịch là phàm” theo như câu nói của người Ý. Có thể nói có rất nhiều tác phẩm của nhân loại như là Thánh kinh, Kinh Phật được dịch ra tiếng Việt qua những bản dịch, chứ chúng ta không thể dịch được các tác phẩm tiếng gốc, như tiếng Araméen hay tiếng Do Thái.

Ngành phiên dịch rất quan trọng, nếu muốn đem triết lý của tác phẩm gốc về với người đọc Việt Nam hay là cái đẹp, cái hay của Việt Nam ra văn hóa thì phải.”

Ông kể lại với đồng nghiệp dài đã trải qua khi tìm kiếm với các bậc thầy quốc tế trong ngành dịch thuật, hầu như hoàn thành những công trình phức tạp cho nền văn hóa:

“Cách đây hơn 30 năm, tôi đã có dịp được với quý thầy và dịch nhúng ông Donald Keene hay Ivan Morris dịch từ tiếng Nhật sang tiếng Anh, lần đó tôi có phát biểu rằng, dịch là một nghệ thuật đòi hỏi không những năng khiếu về ngôn ngữ mà còn cần niềm tin, là tiếng gốc gốc, chúng ta có những cái đáng để đem ra khoe với thế giới.”

“Chuyện buồn tôi gặp là khi đi dịch cho người Mỹ, hầu như xem và đi xem với mình là một người bản. Còn khi dịch cho một quan lớn người Việt, ông đó đi xem với thông dịch viên như là tay sai, hay một thủ ký. / Ô. Chu Huy - thông dịch viên

Niềm tin là chúng ta nắm được để với cái ngôn ngữ để tiếp xúc, mà chúng ta dịch sang, có để chứ, để sống phong phú, biểu hiện để với chúng ta muốn nói, thì tiếng gốc, thì nên không có bao nhiêu người đi vào lãnh vực dịch thuật văn học Việt Nam.”

Cha của một nạn nhân bản tàn phá trong tai nạn lao động, nay không còn sức làm việc nữa, nói với sự giúp đỡ của người thông ngôn, phiên dịch viên và kết quả mà anh đạt được sau nhiều tháng tranh cãi gay gắt giữa bên liên hệ, ông Phát cho biết:

Thông điệp viên tình Việt ở Hoa Kỳ

Tác Giả: Đá Hiáu, phóng viên RFA

Thứ Tư, 20 Tháng 10 Năm 2010 11:14

“Ngái thông ngôn đó rất tốt, hiểu được hoàn cảnh của tôi, nhờ kinh nghiệm chuyên môn trong khi làm việc với bên bánh viên của người Mỹ. Thông ngôn rất lưu loát, ránh ránh nhiệm vụ của mình. Coi như các nguyán của chúng tôi chỉ 70% mà nhờ họ giúp nên đạt được gần 100%.”